

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 445/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Mgr. Mariánom Kropajom, PhD., Mudroňova 7356/51, Piešťany, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva podľa čl. 47 a čl. 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 2 T 174/2015 z 1. februára 2017, rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 To 29/2017 z 1. júna 2017 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 80/2018 a jeho uznesením sp. zn. 5 Tdo 80/2018 z 15. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na verejné prejednanie veci bez zbytočných prietahov vo svojej prítomnosti, vrátane práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva podľa čl. 47 a čl. 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) rozsudkom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 174/2015 z 1. februára 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 29/2017 z 1. júna 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“; spolu s napadnutým rozsudkom okresného súdu aj „napadnuté rozsudky“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 80/2018 (ďalej len „namietané konanie“) a jeho uznesením sp. zn. 5 Tdo 80/2018 z 15. júla 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Dňa 30. januára 2020 sťažovateľ doručil ústavnému súdu podanie označené ako „*Oprava preklepov v Sťažnosti a doplnenie*“ (ďalej len „doplnenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti, jej doplnenia a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol napadnutým rozsudkom okresného súdu v spojení s napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 1. júna 2017, uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a ods. 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona v spolupáchateľstve podľa § 20 Trestného zákona, za čo bol podľa § 221 ods. 3, § 42 ods. 1, § 41 ods. 2, § 38 ods. 5 a § 37

písm. h) a m) Trestného zákona odsúdený k súhrnnému trestu odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 8 mesiacov. Okresný súd podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil sťažovateľa pre výkon trestu do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Zároveň okresný súd podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zrušil výrok o treste, ktorý bol sťažovateľovi uložený skôr rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 4 T 47/2013 z 12. júna 2013, ktorý nadobudol právoplatnosť 12. júna 2013, ako i všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili svoj podklad.

3. Otec sťažovateľa podal prostredníctvom zvoleného obhajcu dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu v zmysle § 374 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), g), h) a i) Trestného poriadku. Najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku napadnutým uznesením dovolanie otca sťažovateľa odmietol, pretože neboli splnené zákonné podmienky dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), g), h) a i) Trestného poriadku.

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, okrem iného, že napadnutý rozsudok okresného súdu, ako aj napadnutý rozsudok krajského súdu majú vady, ktorými bolo porušené jeho právo ako obvineného v trestnom konaní na spravodlivý proces. Sťažovateľ nesúhlasí s právnou a skutkovou kvalifikáciou skutkov, za ktoré bol právoplatne odsúdený. Podľa jeho názoru všetky konajúce súdy selektívne vychádzali účelovo len zo skutočností, ktoré im vyhovovali na prijatie rozhodnutia v jeho neprospech, pričom nedbali na porušenie jeho základných ľudských práv.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti túto prijal na ďalšie konanie, vyhovel jej a vydal nález, v ktorom vysloví:

„1. Základné práva [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo obvineného, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (dojednaný v Ríme dňa 4. 11. 1950), práva podľa čl. 47 a čl. 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie postupom a uznesením Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Tdo 80/2018 zo dňa 15. júla 2019, rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 2To/29/2017 zo dňa 1. júna 2017, rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi, sp. zn. 2T/174/2015 zo dňa 1. februára 2017 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 2To/29/2017 zo dňa 1. júna 2017, v časti výroku ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu v Prievidzi, sp. zn. 2T/174/2015 zo dňa 1. februára 2017, sa zrušuje.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Tdo 80/2018 zo dňa 15. júla 2019, ktorým bolo podané dovolanie sťažovateľom odmietnuté, sa zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie vo výške 3 000 EUR, ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 346,26 eur, ktorú je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť advokátovi JUDr. Mariánovi Kropajovi, AK Mudroňova 7356/51, 921 01 Piešťany na jeho účet.“

6. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ v 1. bode petitu jeho ústavnej sťažnosti neprecizuje, ktoré konkrétne základné právo bolo porušené postupom ktorého konkrétneho súdu, resp. ktoré konkrétne základné právo bolo porušené ktorým konkrétnym napadnutým rozhodnutím súdu. Vyplýva to nepriamo z jednotlivých argumentov prezentovaných v posudzovanej ústavnej sťažnosti, ktoré ústavný súd použil ako bázu referenčnej ústavnoprávnej argumentácie sťažovateľa, rešpektujúc pritom medze vyplývajúce z § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“).

7. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 z 27. mája 2020 a dodatku č. 2 z 1. októbra 2020 prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11.1 Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

11.2 Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

12.1 Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;

e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

13. Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať. Právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti.

13.1 Podľa čl. 48 ods. 2 charty každý, kto je obvinený, má zaručené právo na obhajobu.

14. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušeníach základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

15. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva, okrem iného, na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (*mutatis mutandis* IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel

zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (*mutatis mutandis* III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

16. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05).

17. Úlohou ústavného súdu je teda dohliadať iba na zlučiteľnosť účinkov výkonu právomoci všeobecných súdov so základnými právami garantovanými prostredníctvom ústavy a medzinárodných zmlúv. Ak je postup všeobecného súdu v konkrétnej veci ústavne konformný a v súlade so zákonom a jeho rozhodnutie je preskúmateľné a bez znakov svojvôle (arbitrárnosti), ústavný súd nemá dôvod zasahovať do výkonu jeho právomoci a vyslovovať porušenie základných práv (I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

18. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

19. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania:

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

20. Právomoc ústavného súdu je subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (*mutatis mutandis* IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona o ústavnom súde. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov

ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

21. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, ak ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Za dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba v zmysle judikatúry (napr. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 211/08, II. ÚS 640/2016) považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer a únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práv, ktorých porušenie sa namieta, vrátane posúdenia, či tieto pochybenia, resp. nedostatky reálne spôsobili alebo mohli spôsobiť sťažovateľovi ujmu na jeho ústavou zaručených právach.

22. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (*mutatis mutandis* III. ÚS 71/2018).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

23. Ústavný súd na úvod pripomína, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti musí spĺňať ústavno-právne požiadavky. V odôvodnení ústavnej sťažnosti nepostačuje argumentovať rovnakým metodologickým a obsahovým spôsobom, ako v konaní pred všeobecnými súdmi. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (m.m. III. ÚS 352/2017). Nedostatok ústavnoprávne relevantného odôvodnenia sťažnosti má vo vzťahu k namietaným porušeniam toho-ktorého základného práva alebo slobody významné procesné dôsledky, pretože ústavný súd nie je skutkovým súdom ani ďalšou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva, takže bez splnenia uvedenej podmienky aninemôže o návrhoch sťažovateľa uvedených v petite rozhodovať (m. m. IV. ÚS 279/07, III. ÚS 206/2010, III. ÚS 131/2012, III. ÚS 583/2015, III. ÚS 26/2016). Ústavný súd musel v prejednávacom prípade vynaložiť nadštandardné úsilie, aby z doručenej ústavnej sťažnosti dokázal uchopiť základy ústavnoprávnej argumentácie sťažovateľa, ktorej dôvody boli neprimerane plytké. S ohľadom na materiálny prístup k ochrane základných práv a slobôd sa však ústavný súd rozhodol vec prejednať a sťažovateľovi poskytnúť odpovede na ním nastolené otázky.

24. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v namietanom porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na verejné prejednanie vecí bez zbytočných priesťahov vo svojej prítomnosti vrátane práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru a základného práva podľa čl. 47 a čl. 48 ods. 2 charty napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu. K porušeniu označených práv sťažovateľa malo dôjsť tým, že:

- v jeho trestnej veci rozhodoval nepríslušný súd,
- napadnuté rozsudky majú vady, ktorými bolo porušené právo na spravodlivý proces, a sú založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom,
- všeobecné sudy nesprávne právne a skutkovo kvalifikovali skutky, za ktoré bol sťažovateľ právoplatne odsúdený,
- konajúce sudy selektívne vychádzali účelovo len zo skutočností, ktoré im vyhovovali na prijatie rozhodnutia v neprospech sťažovateľa,
- v konaní došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu tým, že nebolo vyhovené návrhom sťažovateľa na doplnenie dokazovania a ani to nebolo riadne zdôvodnené,
- trestné konanie trvalo neprimerane dlho.

25. Sťažovateľ sa prostredníctvom posudzovanej ústavnej sťažnosti domáha vyslovenia porušenia jeho už uvedených práv a následného zrušenia napadnutého rozsudku krajského súdu v časti výroku, ktorým bol potvrdený napadnutý rozsudok okresného súdu; taktiež sa domáha zrušenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie proti rozsudku krajského súdu odmietnuté a následného vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie.

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 174/2015 z 1. februára 2017

26. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že na rozhodnutie o tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá pre namietané porušenie označených práv sťažovateľa smeruje proti rozsudku okresného súdu, nie je daná právomoc ústavného súdu.

27. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a vyplývajúcich z ústavy či zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné sudy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných

práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01).

28. Z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd) vyplýva, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, I. ÚS 311/08).

29. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

30. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút odvolania (§ 306 a nasl.) proti rozsudku poskytuje priestor na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho prvostupňového všeobecného súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy druhostupňovému súdu.

31. Sťažovateľ mal v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku právo domáhať sa ochrany svojich práv, k porušeniu ktorých malo dôjsť napadnutým rozsudkom okresného súdu, podaním odvolania. Ochranu jeho právam bol teda oprávnený a zároveň povinný poskytnúť druhostupňový súd. Je potrebné tiež dodať, že sťažovateľ túto možnosť

aj využil a preto uplatňujúc princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmavať napadnutý rozsudok okresného súdu, pretože ten preskúmal krajský súd, ktorý v rámci odvolacieho konania rozhodol aj o odvolaní sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 2 To 29/2017 z 1. júna 2017.

32. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Vzhľadom na to ústavný súd rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 To 29/2017 z 1. júna 2017

33. Sťažovateľ celkom zjavne odvíja lehotu na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu od doručenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré prevzal 20. augusta 2019. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na poslednú vetu § 124 zákona o ústavnom súde, podľa ktorej ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje lehotu na podanie ústavnej sťažnosti za zachovanú aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

34. Z napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd odvolanie sťažovateľa (v rámci spoločného rozhodovania o odvolaniach sťažovateľa, ďalšieho obžalovaného a prokurátora Okresnej prokuratúry Prievidza (ďalej len „prokurátor“) proti napadnutému rozsudku okresného súdu v bode II zamietol podľa § 319 Trestného poriadku, pretože nebolo dôvodné. Krajský súd nepovažoval odvolacie námietky

sťažovateľa za opodstatnené a nezistil dôvody na zmenu napadnutého rozsudku okresného súdu vo výrokoch o vine a treste v jeho prospech.

35. Sťažovateľ v písomnom odôvodnení svojho odvolania namietal správnosť napadnutého rozsudku vo vzťahu k jeho osobe v celom rozsahu, keďže ho považoval za nesprávny. Argumentoval, že sa cíti byť nevinný, pretože skutku, ktorý mu bol kladený za vinu, sa nedopustil, ako aj z dôvodu, že skutok nie je trestným činom, ktorý je uvedený v rozsudku. So závermi prvostupňového súdu sa nestotožnil, nesúhlasil so spôsobom, akým sa okresný súd vysporiadal s dôkazmi vykonanými v rámci hlavného pojednávania, ale aj s otázkou skutkového stavu ako takého. Za zmätočné a nejasné považoval aj odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu. Naproti argumentom sťažovateľa prokurátor nenamietal správnosť napadnutého rozsudku okresného súdu, pokiaľ ide o samotného sťažovateľa. Namietal správnosť napadnutého rozsudku len vo vzťahu k iným obžalovaným, a to čo sa týka výrokov o vine a treste v neprospech obidvoch obžalovaných s poukazom na nesprávnu právnu kvalifikáciu pokračovacej trestnej činnosti, ako aj pochybenie v súvislosti s ukladaním spoločného trestu.

36. Krajský súd ako súd odvolací na verejnom zasadnutí na podklade podaných odvolaní preskúmal podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku o vine, treste a spôsobe jeho výkonu, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Uvedeným postupom zistil, že dôvodné je len odvolanie prokurátora podané v neprospech iných obžalovaných. Krajský súd pritom nezistil chyby, ktoré neboli v rámci odvolacieho konania vytýkané a ktoré by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

37. Sťažovateľ v posudzovanej ústavnej sťažnosti nesúhlasí s hodnotením skutkových okolností, ako aj právnu kvalifikáciu skutkov, za ktoré bol odsúdený. Rovnako uvádza, že oba napadnuté rozsudky majú vady, ktorými bolo porušené jeho právo ako obvineného na spravodlivý proces, ktoré je v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky zaručené čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 dohovoru. Sťažovateľ argumentuje, že povinnosťou súdov je riadne odôvodniť rozhodnutie, pretože ide o právo

obvineného. Namieta, že sa mu uprelo právo dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia, a tak sa mu uprela možnosť ako obvineného náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiam súdov aj v rámci argumentácie pri opravných prostriedkoch.

38. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku na s. 13 a 14 poskytol konkrétne vyjadrenie k podstate dôležitých odvolacích námietok, kde poukázal na zásadné argumenty, z ktorých vyplýva, že vo vzťahu k sťažovateľovi odobruje skutkové zistenia súdu prvého stupňa ako vecne správne, ich racionálnosť a dôkaznú nadväznosť hodnotí ako presvedčivo a podrobne odôvodnenú, právne závery za zákonne súladné, pričom sa venuje aj explikácii podmienok pre uloženie samotného trestu okresným súdom v odvolaní napadnutom rozsudku.

39. Vzhľadom na to, že odvolacie námietky sťažovateľa boli v podstate zhodné s jeho obhajobnými prejavmi v štádiu konania pred súdom prvého stupňa a okresný súd sa s nimi vysporiadal už v odôvodnení svojho rozsudku, krajský súd preto v podrobnostiach poukázal na príslušnú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu. Dôvodil pritom, že súd musí dať odpovede iba argumenty, ktoré majú zásadný význam pre rozhodnutie, a nie na každú námietku alebo argument, ktoré sú uvedené v opravnom prostriedku.

40. Ústavný súd vo vzťahu k napadnutým záverom krajského súdu pripomenul svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane predniesol, že odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, IV. ÚS 41/08). V tejto súvislosti ústavný súd tiež judikoval, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (III. ÚS 264/08).

41. Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. rozsudok vo veci *Georgidias proti Grécku* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

42. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľ vo vzťahu k ním prednesenej obhajobnej argumentácie dostal v odôvodneniach rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu adekvátnu odpoveď, ktorú je možné v okolnostiach prejednávanej veci odobriť ako ústavne akceptovateľnú. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie krajského súdu nesignalizuje možnosť zistenia porušenia základných práv sťažovateľa vyplývajúcich z ústavy a práv podľa dohovoru, keďže právne závery konajúcich súdov (okresného súdu a krajského súdu) nie sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné.

43. Ústavný súd konštatuje, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o porušení jeho základných práv napadnutým rozsudkom. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade s právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok.

44. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľa vyplývajúcich z ústavy a dohovoru, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 80/2018 a jeho uznesením sp. zn. 5 Tdo 80/2018 z 15. júla 2019

45. Dňa 13. septembra 2018 otec sťažovateľa podal prostredníctvom obhajcu okresnému súdu dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu, a to z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), g), h) a i) Trestného poriadku. Dňa 19. decembra 2018 okresný súd predložil dovolanie najvyššiemu súdu.

45.1 V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku obhajca namietal, že v danej trestnej veci rozhodoval nepríslušný súd v zmysle ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku, pretože nie je zrejmé, na základe akých dôvodov bola ustanovená miesta príslušnosť okresnému súdu. Podľa obhajcu bol na prejednanie trestnej veci príslušný Okresný súd Nitra.

45.2 V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obhajca namietal, že súdy „zamietli“ jeho návrhy na doplnenie dokazovania, pričom vyšetrovateľ neumožnil účasť obhajcu na výsluchoch svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Obhajca ďalej namietal, že trestné konanie trvalo neprímerane dlho vzhľadom na porovnateľné prípady, pričom daná okolnosť mohla zdôvodniť použitie zmierňovacieho ustanovenia v zmysle § 40 ods. 1 Trestného zákona.

45.3 V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku obhajca namietal spôsob hodnotenia dôkazov súdmi, pričom nebola preukázaná vina s poukázaním na rozhodnutia R 38/2003 a R 38/1970.

45.4 V rámci dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) a i) Trestného poriadku obhajca namietal, že sťažovateľovi ako obvinenému nebola preukázaná subjektívna stránka. Taktiež namietal, že sťažovateľovo konanie opísané v skutkovej vete výroku rozsudku okresného súdu pod bodom 3 a 4 nemôže byť právne posúdené ako spolupáchateľstvo na zločine podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona, ale maximálne len ako niektorá z foriem účasti podľa § 21 Trestného zákona. Obhajca spochybňoval jednak výpoveď svedka Baroša, ako aj postup súdov pri hodnotení jednotlivých dôkazov a právnu kvalifikáciu jeho konania.

45.5 Vzhľadom na uvedené obhajca prostredníctvom dovolania navrhol, aby dovolací súd postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona a postupom podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnuté rozhodnutie zrušil z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), g), h) a i) Trestného poriadku. Počas dovolacieho konania sa k dovolaniu vyjadril aj samotný sťažovateľ (podaním doručeným okresnému súdu 14. marca 2019). Uviedol, že súhlasí s celým dovolaním, ktoré podal jeho otec prostredníctvom obhajcu v jeho trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 174/2015. Uviedol taktiež, že k dovolaniu nemá žiadne pripomienky.

46. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd prerokoval dovolanie otca sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu a podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie odmietol. Najvyšší súd uviedol, že v posudzovanej veci neboli splnené zákonné podmienky dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), g), h) a i) Trestného poriadku.

46.1 Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 20. augusta 2019. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť 15. októbra 2019, vzhľadom na to ústavný súd vyhodnotil zákonom o ústavnom súde (§ 124) stanovenú dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti za dodržanú.

47. Ústavný súd v rámci preskúmania ústavnej sťažnosti zistil, že na niektoré námietky sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti vecne reagoval už najvyšší súd v napadnutom uznesení. Preto sa ústavný súd zameril na ústavnú udržateľnosť jeho záverov.

48. Najvyšší súd vo vzťahu k námietke miestnej nepríslušnosti okresného súdu na s. 12 jeho rozhodnutia referuje vyjadrenie prokurátora, kde tento vysvetľuje, že vzhľadom na skutočnosť, že ide o tzv. dištančný delikt, navyše pokračovací trestný čin, bol miestne príslušným na prejednanie a rozhodnutie veci aj okresný súd, kde sa prokurátor rozhodol podať obžalobu.

49. Najvyšší súd výhrady sťažovateľa k takto nastolenej otázke neponechal bez odozvy, ale sa nimi zaoberal. K tejto námietke poskytol sťažovateľovi odpoveď na s. 16 napadnutého uznesenia, kde v prvom rade uviedol, že v zmysle § 371 ods. 4 Trestného poriadku platí, že dôvody podľa ods. 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní, a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom. Taktiež uviedol, že zo spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ uvedený dôvod nenamietal najneskôr v odvolacom konaní, a preto jeho uplatnenie v dovolacom konaní je v danom prípade neprípustné. Nad rámec toho najvyšší súd uviedol, že aj napriek tomu nedošlo k naplneniu uvedeného dovolacieho dôvodu, pretože v prípade sťažovateľa ide o dištančný delikt. Obžaloba bola podaná na okresnom súde, pretože jedným z miest spáchania predmetného zločinu bolo mesto Prievidza.

50. Ďalej vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa o porušení práva na obhajobu z dôvodu znemožnenia účasti obhajcovi na vyšetrovacích úkonoch (výsluchoch svedka [REDACTED] a [REDACTED]) je v napadnutom uznesení najvyššieho súdu na s. 13 uvedené vyjadrenie prokurátora, v ktorom tento dôvodí, že obhajkyňa mala príležitosť využiť niektorú z možností substitučného zastúpenia v trestnom konaní, tak ako jej to umožňujú referenčné zákonné predpisy, pričom zo samotnej plnej moci vyplýva súhlas sťažovateľa s touto formou zastúpenia.

51. Aj k tejto námietke najvyšší súd poskytol sťažovateľovi adresnú odpoveď. Na s. 16 a 17 napadnutého uznesenia uviedol, že vymedzenie predmetného dovolacieho dôvodu sťažovateľom predpokladá, že v konaní došlo k porušeniu práva na povinnú obhajobu v zmysle § 37 Trestného poriadku. Predovšetkým malo ísť o prípady, keď súd vykonával úkony trestného konania bez obhajcu obvineného napriek tomu, že ho obvinený musel mať. V posudzovanej veci bolo sťažovateľovi ako obvinenému vyšetrovateľom vznesené obvinenie pre skutok právne posúdený ako pokus prečinu podvodu v spolupáchateľstve podľa § 20 Trestného zákona k § 14 Trestného zákona § 221 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona, pričom išlo o prípad povinnej obhajoby v zmysle § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, a preto mu bol ustanovený aj obhajca [REDACTED]. Ten sa zúčastňoval so sťažovateľom ako obvineným aj jeho výsluchov. Neskôr

si sťažovateľ zvolil za obhajcu [REDAKOVANÉ]. Ten ho následne zastupoval a zúčastňoval sa úkonov trestného konania, pričom opatrením okresného súdu z 28. marca 2014 mu bolo zrušené zastupovanie prostredníctvom [REDAKOVANÉ], a to v dôsledku pominutia dôvodov povinnej obhajoby v zmysle § 40 ods. 1 Trestného poriadku. Následne si sťažovateľ zvolil na zastupovanie v jeho trestnej veci, a to až do právoplatného skončenia súdneho konania, [REDAKOVANÉ], ktorá sťažovateľa ako obvineného ďalej zastupovala. Najvyšší súd konštatoval, že k žiadnemu zásadnému porušeniu práva na obhajobu spôsobom, ako to vymedzil sťažovateľ, nedošlo.

52. Najvyšší súd taktiež uviedol, že v rámci predmetného dovolacieho dôvodu nemožno úspešne uplatňovať ani námietky, že súdy nevykonali obvineným, resp. obhajobou navrhované dôkazy. Zo spisového materiálu vyplýva, že obhajoba obvineného bola po celý čas trestného stíhania riadne zabezpečená, a preto námietky dovolateľa nie sú spôsobilé naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V tejto súvislosti najvyšší súd na s. 17 napadnutého uznesenia súd pripomenul, že v trestnom konaní platia zákonom stanovené pravidlá pre zisťovanie skutkového stavu veci a pre hodnotenie dôkazov. Najvyšší súd poukázal na ustanovenia § 2 ods. 10 a 12 a § 168 ods. 1 Trestného poriadku a zdôraznil, že práve podľa nich bolo potrebné zisťovať skutkový stav veci v rozsahu, ktorý bol nevyhnutný pre rozhodnutie. Najvyšší súd pripomenul zásadu voľného hodnotenia dôkazov, podľa ktorej zákon nestanovuje žiadne pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti ani váhu jednotlivých dôkazov. V ďalšej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol, že za zásadné porušenie práva na obhajobu v zmysle uplatňovaného dovolacieho dôvodu nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, a rovnako tak ani hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám sťažovateľa. Podľa názoru najvyššieho súdu „*ide o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy (zistený skutkový stav) hodnotené v jeho prospech*“. Napokon najvyšší súd uzavrel, že skutočnosť, že súdy neakceptovali obranu sťažovateľa, nemožno považovať za zásadné porušenie jeho práva na obhajobu.

53. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v ďalšej argumentačnej línii poukazuje na skutočnosť, že napadnuté rozsudky sú založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Uvádza, že z odôvodnení predmetných rozhodnutí súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu nevyplýva, prečo nebolo vyhovené jeho návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi a skutkovými úvahami sa súdy spravovali pri vyhodnocovaní vykonaných dôkazov. Ústavný súd konštatuje, že táto argumentácia korešponduje s dovolacími dôvodmi v podanom dovolaní, o ktorom bolo rozhodnuté v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, konkrétne v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

54. Aj k tejto námietke najvyšší súd zaujal stanovisko. Na s. 18 napadnutého uznesenia uviedol, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa vzťahuje predovšetkým k tretej etape dokazovania, t. j. k vykonávaniu dôkazov súdom. Súčasne pripomenul, že uplatnený dovolací dôvod možno využiť v prípade, ak dôjde k porušeniu zákonných ustanovení upravujúcich vykonávanie jednotlivých dôkazných prostriedkov, pričom by sa napadnuté rozhodnutie opieralo o nezákonné dôkazy. Nemožno však ním úspešne napadnúť informatívnu hodnotu dôkazu, resp. spôsob jeho vyhodnotenia súdom.

55. Ďalej sťažovateľ v posudzovanej ústavnej sťažnosti uvádza, že napadnutý rozsudok okresného súdu (ktorý je potrebné posudzovať v spojení s napadnutým rozsudkom krajského súdu, pozn.) je založený na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku. Ústavný súd opäť zistil, že tieto dôvody ústavnej sťažnosti korešpondujú s argumentmi v dovolaní, o ktorom bolo rozhodnuté v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, konkrétne v rámci dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) a i) Trestného poriadku.

56. K tejto námietke najvyšší súd poskytol sťažovateľovi odpoveď na s. 21 napadnutého uznesenia, kde uviedol, že vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu dovolateľ uplatnil výlučne námietky, ktorými zjavne vybočil z deklarovaneho dovolacieho dôvodu. Jeho námietky smerovali proti spôsobu hodnotenia dôkazov a správnosti skutkových zistení súdmi nižšieho stupňa. V podstate spochybňoval súdmi ustálený skutkový stav a následne

predostrel vlastnú verziu skutku založenú na inom, pre neho priaznivom hodnotení dôkazov. Skôr ako o právnu námietku ide o skrytú snahu vyhodnotiť vykonané dôkazy a skutkový stav v prospech obvineného. Naproti tomu najvyšší súd nemal pochybnosti o vierohodnosti vykonaných dôkazov, pričom sa stotožnil s názorom tak okresného súdu, ako aj krajského súdu.

57. Pokiaľ ide o právnu kvalifikáciu konania sťažovateľa ako obvineného, posúdeného ako pokračovací zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona v spolupáchateľstve podľa § 20 Trestného zákona, podľa najvyššieho súdu táto kvalifikácia zodpovedá priebehu skutkového deja uvedeného vo výroku napadnutého rozsudku krajského súdu po objektívnej i subjektívnej stránke a je správna, pričom zmena právnej kvalifikácie nie je prípustná.

58. V rámci preskúvania napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako celku ústavný súd poukazuje na jeho ústavne udržateľnú argumentáciu na s. 15 a 16 napadnutého uznesenia, kde najvyšší súd vysvetľuje, že dovolanie predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti dovolania vrátane dovolacích dôvodov sú striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.“ Posudzovaná ústavná sťažnosť sa javí ako „ďalší“ opravný prostriedok proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, pokiaľ ide o už posudzované otázky.

59. Navyše, sťažovateľ v posudzovanej ústavnej sťažnosti uvádza, že zo strany oboch súdov nebola rešpektovaná zásada *in dubio pro reo*, a to s poukazom na výpovede ďalších osôb v predmetnom konaní a vykonané dokazovanie. Aj na túto otázku sťažovateľovi bola poskytnutá odpoveď v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, konkrétne na s. 21, pričom ústavný súd nenachádza ústavnoprávny dôvod s takouto interpretáciou všeobecnými súdmi zápasit'.

60. Okrem toho, sťažovateľ v posudzovanej ústavnej sťažnosti uvádza, že nie nepodstatným prvkom z hľadiska posúdenia porušenia práv obhajoby je aj neprímeraná dĺžka trestného konania s prihliadnutím na obťažnosť veci. Pokiaľ ide o možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu, postupom krajského súdu a postupom najvyššieho súdu v jeho trestnej veci, ústavný súd, vychádzajúc z uvedených okolností prípadu konštatuje, že už v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bolo konanie právoplatne skončené. V danom prípade tak už ústavná sťažnosť vo svojej podstate nesmeruje proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu do označeného práva sťažovateľa.

60.1 Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto práva označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade všeobecnými súdmi) ešte mohlo trvať. To znamená, že ústavný súd pri skúmaní porušenia označeného práva zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o jeho porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nedochádza k porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, a to bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 103/07).

61. Ponad všetko už uvedené k postupu najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ako aj k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd dodáva, že vyjadrenie prokurátora ku všetkým dovolacím dôvodom bolo zaslané na vyjadrenie sťažovateľovi aj jeho obhajcovi. Obhajca využil túto možnosť, t. j. možnosť vyjadriť sa. Opakovane uviedol tie isté dôvody ako v podanom dovolaní. Nad rámec dovolania uviedol, že okresný ani krajský súd v rozpore so súdnou praxou nevysvetlili, na základe akých dôkazov vylúčili pravdivosť jeho obrany a z ktorého dôvodu je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný v zmysle § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Obhajca taktiež spochybňoval vybrané argumenty prokurátora. Obhajca trval na podanom dovolaní a žiadal najvyšší súd ako dovolací súd, aby postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil

porušenie zákona a postupom podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnuté rozhodnutie zrušil z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a), c), g), h) a i) Trestného poriadku.

62. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti podrobil argumenty najvyššieho súdu ústavnoprávnemu prieskumu, pričom nezistil žiadne také skutočnosti, na základe ktorých by mohol po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv. Navyše, z podaného dovolania je zrejmé, že sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti len opakuje námietky, ktoré už uplatnil vo svojom dovolaní.

63. Ústavnú sťažnosť tak v tejto časti treba považovať za zjavne neopodstatnenú. Podľa názoru ústavného súdu argumentácia najvyššieho súdu sa javí v danej veci ako dostatočná a presvedčivá, nenesie známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd ako súd dovolací v napadnutom uznesení jasne, zrozumiteľne a logicky vyjadril dôvody, pre ktoré dovolanie otca sťažovateľa odmietol. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný názor, sama osebe neznamená porušenie ním označených práv.

64. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľa vyplývajúcich z ústavy a práv podľa dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.4 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 47 a čl. 48 ods. 2 charty napadnutými rozsudkami a postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesení sp. zn. 5 Tdo 80/2018 z 15. júla 2019

65. Podľa čl. 51 ods. 1 charty (rozsah pôsobnosti) ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho

rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

66. V súvislosti s námietkou porušenia základného práva podľa čl. 47 a čl. 48 ods. 2 charty ústavný súd uvádza, že tento článok je potrebné interpretovať v súlade s čl. 51 ods. 1 charty s prihliadnutím na vysvetlivky k charte a judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. Ustanovenie čl. 47 charty normuje základné právo na spravodlivý proces a čl. 48 ods. 2 normuje základné právo na obhajobu, no aplikovateľnosť charty je podmienená vykonávaním práva Európskej únie (porov. III. ÚS 141/2011, IV. ÚS 398/2013). Podľa názoru ústavného súdu, prihliadajúc na citované ustanovenia charty, je aplikácia charty v posudzovanej veci vylúčená. V prípade členských štátov, teda aj Slovenskej republiky, je záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva Únie.

67. Ústavný súd preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

68. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody podľa ústavy, alebo ľudského práva alebo základnej slobody podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu